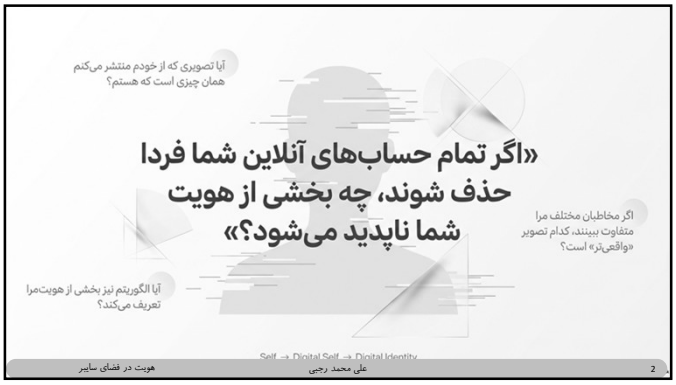

Applications of Artificial Intelligence in Media
کارگاه آموزشی
بازنمایی هویت در فضای مجازی
علی محمد رجبی

1

آیا تصویری که از خودم منتشر می‌کنم همان چیزی است که هستم؟
«اگر تمام حساب‌های آنلاین شما فردا حذف شوند، چه بخشی از هویت شما ناپدید می‌شود؟»
اگر مخاطبان مختلف مرا متفاوت ببینند، کدام تصویر «واقعی‌تر» است؟
آیا الگوریتم نیز بخشی از هویت‌مرا تعریف می‌کند؟
Self → Digital Self → Digital Identity
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
2

2

هویت: لنگرگاه روانی خویشتن
سازمان‌یافتگی پایدار اما تحول‌پذیر ویژگی‌ها، ارزش‌ها و نقش‌ها
پاسخ به پرسش «من کیستم؟»
تمایز (Distinctiveness): چه چیزی مرا از دیگران متفاوت می‌کند؟ (ویژگی‌های فردی)
تداوم (Continuity): چرا در گذر زمان خودم را همان شخص می‌شناسم؟ (احساس یکپارچگی)
تعلق (Belonging): بخشی از کدام اجتماعات و فرهنگ‌ها هستم؟ (نقش‌های اجتماعی)
هویت صرفاً یک تصویر درونی نیست؛ بلکه محصول تعامل مستمر فرد با خانواده، جامعه و تجربه‌های زیسته است (بر اساس تعاریف انجمن روان‌شناسی آمریکا - APA).

3

هویت دیجیتال: تلاقی خودارائه‌گری و داده‌مندی
فراتر از یک پروفایل ساده؛ اکوسیستمی پویا از تعامل فرد، مخاطب و پلتفرم (Rowland & Estevens, 2025)
هویت اجتماعی آنلاین
حضور، روایت شخصی، بیان و نحوه شناخته‌شدن فرد در شبکه‌های ارتباطی. (مفهوم خودارائه‌گری)
خودِ داده‌مندشده (Datafied Self)
مجموعه چندلایه‌ای از بازنمایی‌ها، کنش‌ها و ردپاهای الگوریتمی که ادراک هویت ما را در فضای دیجیتال شکل می‌دهند.
هویت سیستمی و اطلاعاتی
شناسه‌ها، پایگاه‌های داده و مکانیزم‌های احراز هویت ماشین‌خوان. (مفهوم شناسایی دیجیتال)

4

آناتومی هویت در شبکه‌های اجتماعی
طیف شکل‌گیری هویت دیجیتال؛ از بازنمایی ارادی تا ردپای نامرئی الگوریتمی
سطح ۱: کنترل کامل (خودآگاه)
۱. بازنمایی فرد: تصویر پروفایل، سبک پوشش، بایوگرافی (ویترین هویت).
۲. روایت شخصی: پست‌ها، دیدگاه‌ها و خاطرات منتشرشده توسط کاربر.
سطح ۲: مدیریت تعاملی (نیمه‌خودآگاه)
۳. روابط و تعلقات: شبکه‌سازی، دنبال‌کنندگان و اجتماعات آنلاین (مقایسه اجتماعی).
۴. مدیریت مرز: انتخاب مخاطب، حساب‌های متعدد و استراتژی‌های ناشناس‌ماندن.
سطح ۳: فراتر از کنترل کاربر (ناخودآگاه / سیستمی)
۵. ردپای داده‌ای و الگوریتمی: علایق استنباط‌شده توسط ماشین، داده‌های رفتاری خام و هویتی که پلتفرم به کاربر نسبت می‌دهد.
شکل‌گیری هویت دیجیتال یک فرایند یک‌طرفه نیست؛ الگوهای رسانه‌ای و مخاطبان آنلاین به اندازه خود فرد در ساخت این هویت نقش دارند (Pérez-Torres).

5

معماری هویت دیجیتال (Digital Identity)
بازنمایی (Representation): خودارائه‌گری دیجیتال (آواتار، پروفایل).
رفتار (Behavior): اقدامات و فعالیت‌های دیجیتال.
روابط (Relations): شبکه‌ها و تعلقات آنلاین.
ردپاها (Digital Footprints): پروفایل الگوریتمی و داده‌های پنهان.
هویت دیجیتال = [آنچه فرد نشان می‌دهد] + [پلتفرم] + [تفسیر مخاطب] + [استنباط الگوریتم]
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
6

6

من در اینترنت، خودم را چگونه نشان می‌دهم؟
(Self-Presentation)
تصویر: پروفایل، آواتار و ظاهر فیزیکی
محتوا: انتخاب اینکه چه چیزی دیده شود
لحن: سبک گفتار و ارتباط (آکادمیک، طنز، حمایتی)
روایت: داستان زندگی من در این پلتفرم چیست؟
سؤال بالینی:
آیا این بازنمایی برای مراجع اصیل است، یا پاسخی تطبیقی به معماری الگوریتم و فشار مخاطب؟
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
7

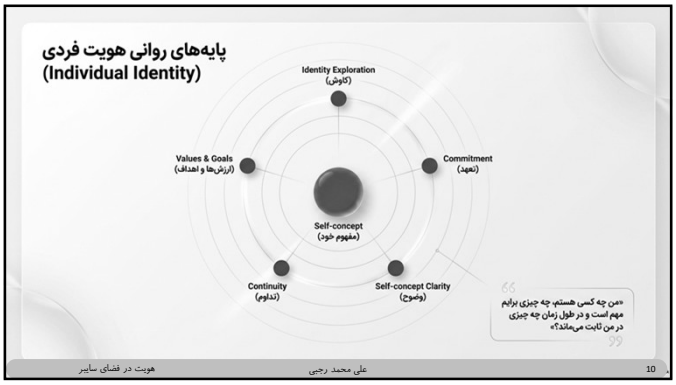
7

فضای سایبر یک محیط اکولوژیک برای روان انسان است
خودارائه‌گری ماندگار:
تصویر فرد دیده، ذخیره، تفسیر و سال‌ها بعد بازنشر می‌شود.
روابط دیجیتالی‌شده:
دوستی، طرد، حمایت و مقایسه اجتماعی در پلتفرم‌ها رخ می‌دهد.
هویت
روان‌شناسی
فضای سایبر
بازخورد کمّی‌شده:
بازخورد اجتماعی سریع و قابل شمارش است (Like, Follow, View).
فضای سایبر فقط محل انجام رفتار نیست؛ یکی از محیط‌هایی است که فرد در آن خود را تعریف، نمایش، آزمایش و بازتعریف می‌کند.
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
8

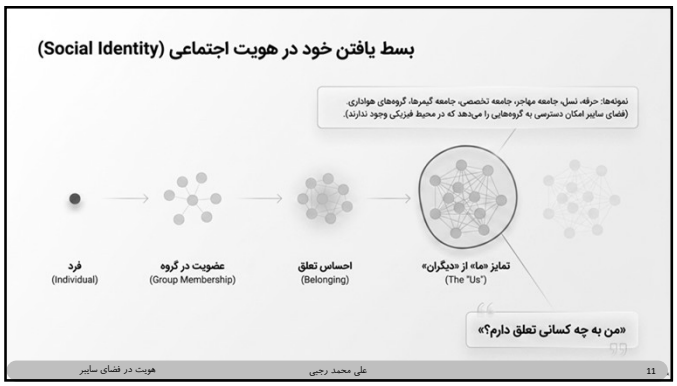
8

نادیده‌گرفتن زیست دیجیتال، یک نقطه کور بالینی است
خودارائه‌گری
(Self-presentation)
بازخورد اجتماعی
(Social Feedback)
تعلق و مقایسه
(Belonging & Comparison)
تأثیر مستقیم بر:
Self-concept | Self-esteem | Identity Exploration | Belonging
خودپنداری | عزت نفس | خودکاوی | تعلق
پارادوکس بالینی:
ممکن است نوجوانی در محیط فیزیکی (مدرسه) منزوی و کم‌حرف باشد، اما در یک جامعه آنلاین رهبر گروه، تولیدکننده محتوا و دارای ارای یک هویت اجتماعی قدرتمند باشد. سکوت در فضای فیزیکی، الزاما فقدان هویت نیست.
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
9

9

پایه‌های روانی هویت فردی
(Individual Identity)
Identity Exploration
(کاوش)
Commitment
(تعهد)
Values & Goals
(ارزش‌ها و اهداف)
Self-concept
(مفهوم خود)
Continuity
(تداوم)
Self-concept Clarity
(وضوح)
«من چه کسی هستم، چه چیزی برایم مهم است و در طول زمان چه چیزی در من ثابت می‌ماند؟»
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
10

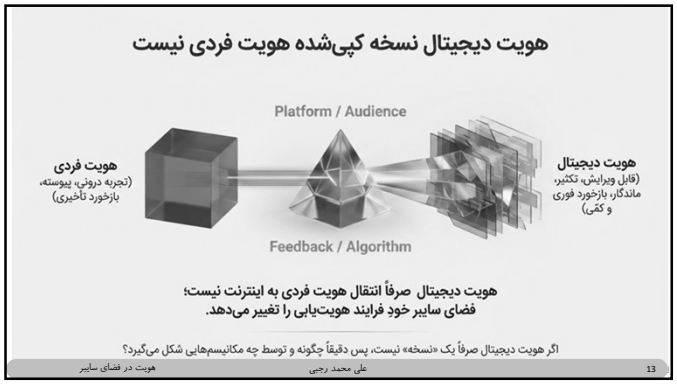
10

بسط یافتن خود در هویت اجتماعی (Social Identity)
نمونه‌ها: حرفه، نسل، جامعه مهاجر، جامعه تخصصی، جامعه گیمرها، گروه‌های هواداری.
(فضای سایبر امکان دسترسی به گروه‌هایی را می‌دهد که در محیط فیزیکی وجود ندارند).
فرد
(Individual)
عضویت در گروه
(Group Membership)
احساس تعلق
(Belonging)
تمایز «ما» از «دیگران»
(The "Us")
«من به چه کسانی تعلق دارم؟»
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
11

11

ماتریس یکپارچگی هویتی
هویت دیجیتال (Digital)
هویت اجتماعی (Social)
هویت فردی (Individual)
چگونه خود را در محیط پلتفرمی مدیریت می‌کنم؟
من متعلق به کدام گروه هستم؟
من چه کسی هستم؟
تعامل پلتفرم، مخاطب و الگوریتم
روابط و شبکه‌های انسانی
تجربه و ادراک فردی
بازنمایی دیجیتال (Digital Rep)
عضویت گروهی
خودپنداره (Self-concept)
رفتار دیجیتال و شبکه‌سازی
تعلق و تمایز
ارزش‌ها و اهداف
ردپای دیجیتال (Digital Footprint)
احساس «ما» بودن
انسجام و تداوم خود
این سه مفهوم از یکدیگر جدا نیستند، اما معادل یکدیگر هم نیستند.
هویت در فضای سایبر
علی محمد رجبی
12

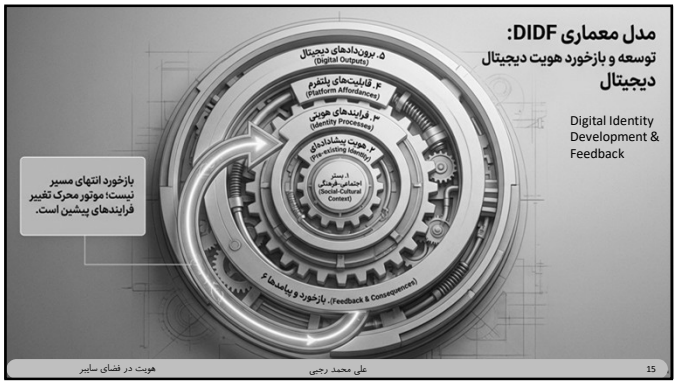
12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

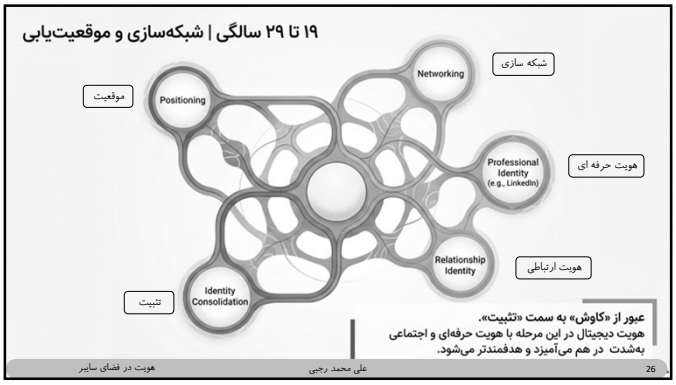

23

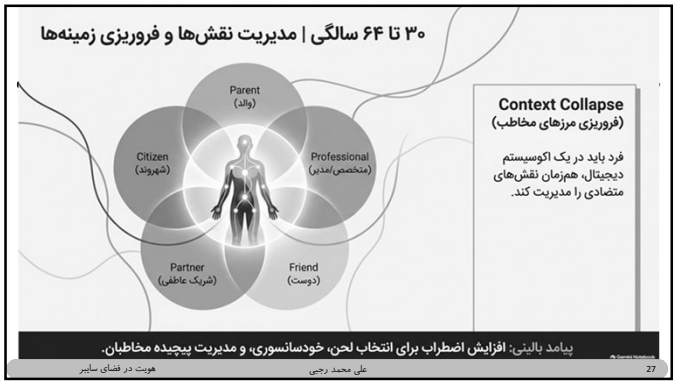

24

25

26

27

28

29

30

31